

Suomen Pankki

Suomen Pankin ennusteita

syksy 1991

SUOMEN PANKKI

Kansantalouden osasto

Luottamuksellinen

6.9.1991

**TALOUSPOLITIIKAN VAIHTOEHDOT
JA TALOUDELLINEN KEHITYS**

1991—1995

Kansantalouden osasto

6.9.1991

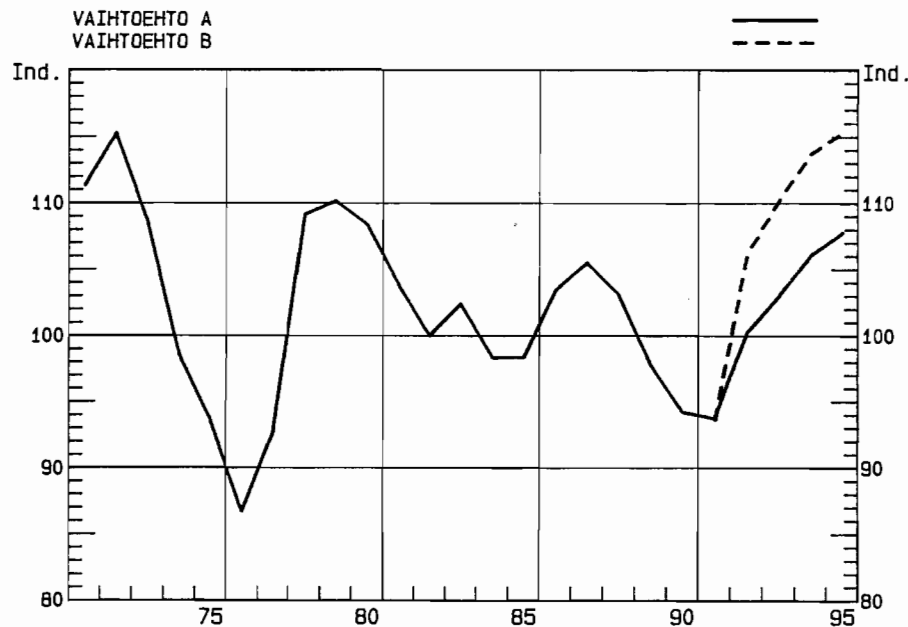
ENNUSTELASKELMIEN PÄÄKOHDAT

Laskelmissa on keskitytty arvioimaan, miten kotimaisten kustannusten sopeutus ja julkisten menojen kasvua rajoittava finanssipolitiikka vaikuttavat kansantalouteen lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä.¹ Laskelmien lähtökohtana on oletettu, että Kallion sopimuksen jatkoksi tehdään vuoden pituinen tulosopimus, jossa

- a) palkkoja ei koroteta lainkaan ensi vuonna
- b) palkkakustannuksia alennetaan ensi vuonna 5 prosenttia.

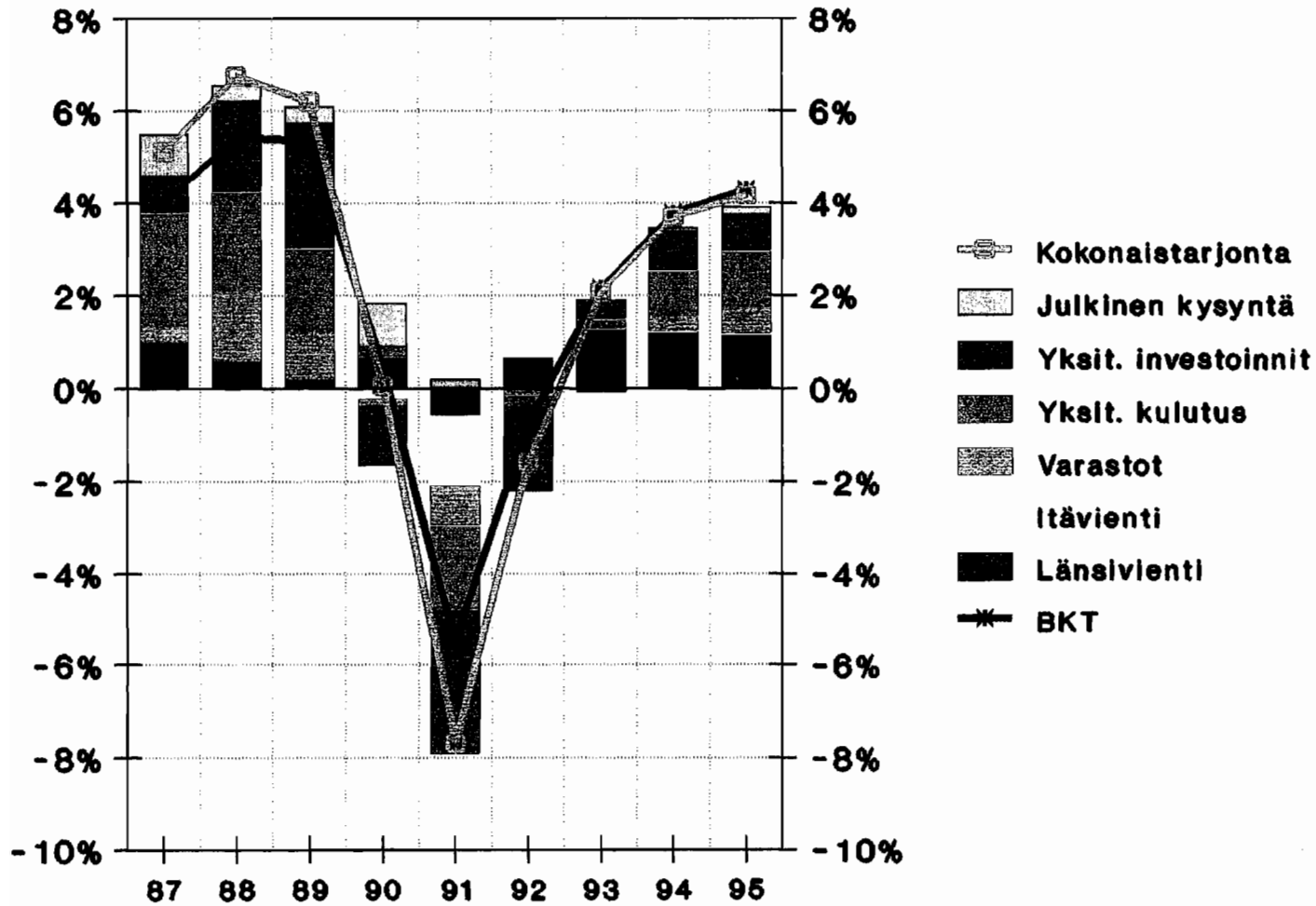
Finanssipolitiikasta oletetaan, että vuoden 1992 budjetti hyväksytään hallituksen esittämässä muodossa ja valtion menojen reaali kasvua pysäytetään keskipitkällä aikavälillä. Laskelmissa on lähdetty siitä, että mainittujen oletusten mukainen talouspolitiikka palauttaa valuuttakurssipolitiikan uskottavuuden.

SUHTEELLISET YKSIKKÖTYÖKUSTANNUKSET, KILPAILIJAMAAT/SUOMI,
SAMASSA VALUUTASSA, 1982=100

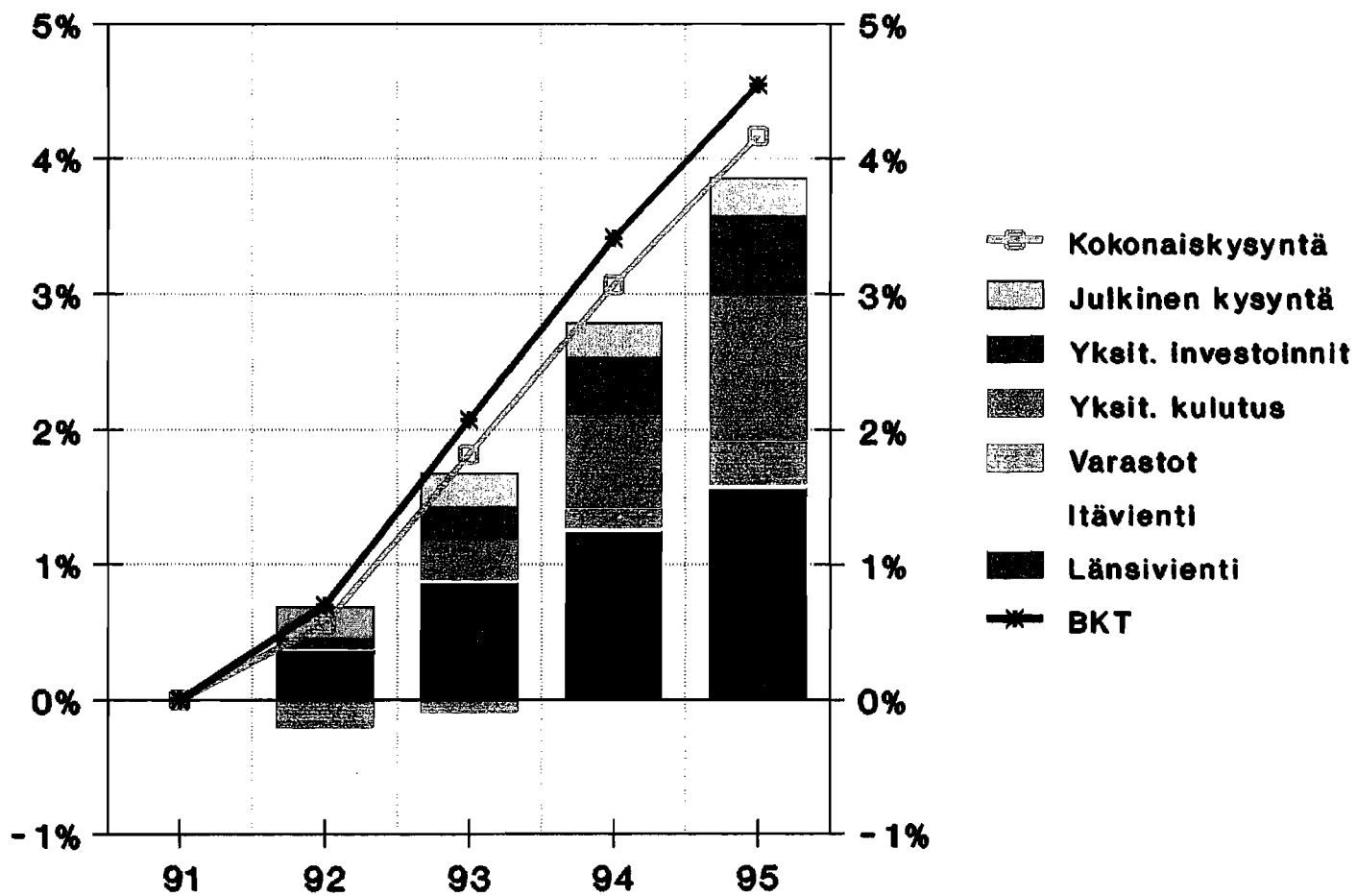
¹ Näiden lisäksi tehdään laskelma sellaisesta kehityksestä, jossa sopimusta kustannusten leikkaamisesta ei synny, eivätkä valtion menoja leikkaavat säästö-lait saa riittävästi tukea eduskunnassa.

HUOLTOTASE JA BKT:N MUUTOS 1987-1995

HUOLTOTASE JA BKT:N MUUTOS 1991-1995

Lomarahan poistamisen vaikutus

VAIHTOEHTO a

Laskelmien tulokset osoittavat, että molemmat hahmotellut tulo- ja finanssipolitiikan yhdistelmät johtavat kansantalouden kasvuun sekä talouden sisäisen ja ulkoisen tasapainon asteittaiseen paranemiseen. Kun talouspoliittisessa keskustelussa on korostettu voimakkaasti palkkojen tuntuva alentamisen tarvetta, saattaa olla mahdollista, että palkkojen nollalinja ei riitä palauttamaan valuuttapolitiikan uskottavuutta riittävän nopeasti.

Palkankorotuksista luopuminen yhdeksi vuodeksi (vaihtoehto a) hillitsee inflaatio-odotusten vaimenemisen kautta kustannusten ja hintojen nousua myöhempinäkin vuosina. Avoimen sektorin hintakilpailukyky paranee ja kansantalous pääsee vientijohteiseen kasvuun. Ulkomaisen velkaantumisen (velka/bkt) kasvu pysähtyy 1990-luvun puolivälissä. Toisaalta kokonaistuotanto pysyy kuitenkin pitkään potentiaalisen kasvunsa alapuolella, joten työttömyysaste jää korkeaksi. Lisäksi valtiontalouden alijäämä pysyy suurena oletetusta tiukasta finanssipolitiikasta huolimatta.

VAIHTOEHTO b

Kumulatiivinen poikkeama vaihtoehdosta a

Nimellispalkkojen alentaminen 5-prosentilla (vaihtoehto b) parantaa talouden tasapainoa selvästi nopeammin ja enemmän sekä pienemmin tuotanto- ja työllisyysuhrauksin kuin nollakorotusvaihtoehto. Lisäksi se saattaa olla ainoa keino palauttaa luottamus markkaan ja välttää ylikorkeat korot. Kokonaistuotannon kasvu nopeutuu keskimäärin prosentin vuodessa vaihtoehtoon (a) verrattuna. Työttömyys alkaa alentua vuonna 1994. Myönteisten kasvu-, työllisyys- ja inflaatiovaikutusten ansiosta kotitalouksien reaalityulojen lasku jää lieväksi ja lyhytaikaiseksi. Kustannusten alentaminen tukee kansantalouden rakenteen vahvistumista, sillä suurimmat myönteiset vaikutukset kohdistuvat vientiin ja teollisuuden investointeihin.

Kansantalouden osasto

6.9.1991

Teollisuusmaissa suhdannenousu alkamassa

OECD-maiden kokonaistuotannon kasvu hidastui kuluvan vuoden alkupuoliskolla arviolta vajaan prosentin vuosivauhtiin viime vuosien kireän rahapolitiikan ja Persianlahden sodan vaikutusten seurauksena. Taantumien pitkittyminen ja inflaation hidastuminen Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa ovat mahdollistaneet korkojen tuntuva laskun näissä maissa, mikä yhdessä yleisen luottamuksen palautumisen ja öljyn hinnan laskun kanssa on edesauttanut nousun käynnistymistä. Suhdannekkään merkit ovatkin jo olleet nähtävissä Yhdysvalloissa, missä talouskehitystä ennakoivat indikaattorit ovat nousseet puolen vuoden ajan ja teollisuustuotantokin on kasvanut kolmen kuukauden ajan. Kulutuskysyntä ja rakennustuotanto ovat alkaneet elpyä ja myös varastosyklin kääntymisen odotetaan tukevan tuotannon kasvua jatkossa. Myös Isossa-Britanniassa ensimmäiset merkit suhdannekkään teestä ovat olleet nähtävissä, joskin nousu siellä on vielä epävarmalla pohjalla. Sen sijaan Ruotsissa aktiviteetin heikkeneminen on jatkunut edelleen ja suhdannekkään ajoittumiseen liittyy lähes yhtä suuri epävarmuus kuin Suomessakin.

Kokonaistuotannon arvioidaan kasvavan Yhdysvalloissa noin 3 prosentin vauhtia kuluvan vuoden jälkipuoliskolla ja ensi vuonna. Elpymistä tukee keventynyt rahapolitiikka sekä vientiteollisuuden parantunut kilpailukyky. Elpymisen voimakkuutta heikentää puolestaan yksityisen sektorin korkea velkaantuminen ja tarve julkisen sektorin alijäämän supistamiseen. Näin ollen kansainvälisen talouden nousun käynnistymiseen liittyy vielä epävarmuus. Isossa-Britanniassa tuotannon kasvun odotetaan elpyvän selvemmin vasta ensi vuonna. Ruotsissa elpyminen nojaa vientiin, kotimainen kysyntä kasvaa vain lievästi ensi vuonna. Saksassa kokonaistuotannon kasvun arvioidaan hidastuvan selvästi kuluvan vuoden jälkipuoliskolla edelleen kiristyneen rahapolitiikan ja vuoden puolivälissä voimaan tulleiden veronkorotusten johdosta. Myös ensi vuonna kasvu jatkuu Saksassa selvästi hitaampana kuin viime vuosina.

Kansantalouden osasto

6.9.1991

OECD-maiden kokonaistuotannon arvioidaan kasvavan 1.2 prosenttia tänä vuonna ja noin 3 prosenttia vuonna 1992. Suomen viennille tärkeissä maissa kasvu on prosenttiyksikön hitaampaa molempina vuosina. Suomen vientimarkkinat (= markkinamaiden yhteenpainotettu tuonti) kasvavat noin 2 prosenttia tänä vuonna ja runsaat 4 prosenttia vuonna 1992.

Tuotannon hitaan kasvun vuoksi öljyn ja raaka-aineiden maailmanmarkkinahintojen oletetaan pysyvän verrattain vakaina tänä ja ensi vuonna. Kun myös palkkojen nousupaineiden arvioidaan olevan vähäisiä, inflaatio hidastuu teollisuusmaissa. Kuluttajahintojen nousuvauhdin arvioidaan hidastuvan OECD-maissa ensi vuoden lopulla 4 prosenttiin nykyisestä $4 \frac{3}{4}$ prosentista. Inflaation yleinen vaimeneminen antanee tilaa rahapolitiikan vähäiselle keventämiselle, minkä seurauksena kansainvälisen korkotason oletetaan lievästi laskevan.

Vuosien 1993 - 95 osalta laskelmissa on oletettu että OECD-maiden bruttokansantuote kasvaa potentiaalisen tuotannon kasvua vastaavaa 3 prosentin vuosivauhtia. Vastaavasti Suomen vientimarkkinoiden oletetaan kasvavan 5 prosenttia vuodessa.

Kansantalouden osasto

6.9.1991

KOTIMAINEN KEHITYS

Vaihtoehtolaskelma a:

Sopimuskorotusten nollalinja vuonna 1992.

Kilpailukyky paranee

Vuodeksi 1992 oletettu palkankorotuksista luopuminen johtaa inflaation hidastumiseen usean vuoden ajaksi alhaisemmaksi kuin kilpailijamaissa ja siten avoimen sektorin hintakilpailukyvyyn kohentumiseen. Kilpailukyky paranee eniten ensi vuonna, jolloin palkat, sosiaalivakuutusmaksujen väliaikaiset alennukset, tuottavuuden nousu ja heikentynyt markan arvo alentavat teollisuuden suhteellista työvoimakustannusten tasoa kilpailijamaihin nähden 7 prosenttia. Vuosina 1993 - 95 hintakilpailukyvyyn arvioidaan paranevan keskimäärin vajaat 3 prosenttia vuodessa.

Kysynnän vaimeus tukee kuluttajahintojen nousun hidastumista vajaaseen 4 prosenttiin vuoden 1991 aikana. Ensi vuonna hidastumista tukevat myös kustannustekijät ja julkisesta taloudesta tulevien hinnannousujen pienentyminen. Vuoden 1991 joulukuusta vuoden 1992 joulukuuhun kuluttajahintaindeksiin arvioidaan nousevan noin 2 1/2 prosenttia. Seuraavina vuosina nousuvauhti nopeutuu hieman, mutta vakiintuu kuitenkin noin 3 prosenttiin vuodessa.

Viennissä vetoapua vain lännestä

Suomen Neuvostoliiton-viennin odotetaan vähenevän lähes 8 mrd. markkaa eli noin 60 prosenttia tänä vuonna. Neuvostoliiton-viennin osuus Suomen koko viennistä alenee tällöin noin 6 prosenttiin. Arvioon on päädytty olettamalla, ettei vientitoimitusten määrissä loppuvuonna tapahdu oleellisia muutoksia. Edelleen on oletettu, että valuuttapulasta kärsivä Neuvostoliitto rajoittaa tuontia lähivuosinakin. Keskipitkällä aikavälillä Neuvostoliiton länsiosan sekä entisten pienten SEV-maiden talouksien uudelleenjärjestely saattaa parantaa Suomen vientimahdollisuuksia. Laskelmissa

Kansantalouden osasto

6.9.1991

Suomen idänviennin on kuitenkin oletettu pysyvän tasolla, jolle se tänä vuonna alenee.

Länsiviennissä Suomi menettää tänä vuonna tuntuvasti markkinaosuuksia. Hintakilpailukyvyyn lievä paraneminen kuluvan vuoden lopulla ja merkittävä paraneminen ensi vuodesta alkaen tukee markkinaosuuksien kääntymistä kasvuun. Vuodesta 1993 alkaen tavaroiden ja palvelusten viennin määrän arvioidaan kasvavan 6 - 7 prosenttia vuodessa.

Kauppataseen kasvava ylijäämä johtaa vaihtotaseen alijäämän asteittaiseen supistumiseen ulkomaisen velan korkojen kasvusta huolimatta. Vaihtotaseen alijäämän arvioidaan olevan 4 1/2 prosenttia bkt:sta vuonna 1991 ja runsaat 2 prosenttia bkt:sta vuonna 1995. Ulkomaisen velkaantumisen (nettovelka/BKT) kasvu pysähtyy vasta 1990-luvun puolivälissä, juolloin se on 35 prosenttia BKT:sta.

Kotimainen kysyntä ja kokonaistuotanto elpyvät vasta vuonna 1993, työttömyys pysyy suurena

Kokonaistuotannon määrä supistuu 5 1/2 prosenttia vuonna 1991. Alimmillaan tuotannon määrä on ennustelaskelmien mukaan ensi vuoden alkukuukausina. Vaikka tuotanto kääntyykin jatkossa kasvuun, kokonaistuotannon määrä jää silti vuonna 1992 lievästi pienemmäksi kuin kuluvana vuonna. Vuosina 1993 - 95 kasvun arvioidaan olevan keskimäärin 3 1/2 prosenttia. Työn tuottavuuden arvioidaan kohoavan jokseenkin samassa tahdissa, mikä merkitsee työllisyyden lievää paranemista vasta keskipitkän ajanjakson lopulla ja työttömyyden pysymistä noin 9 prosentissa, johon se nousee ensi vuonna.

Kuluvan vuoden lopulle jatkuva viennin supistuminen lisää osaltaan kaikkien kotimaisten sektoreiden sopeutumispaineita. Yritysten arvioidaan vähentävän kiinteitä investointejaan yhteensä noin 30 prosentilla tänä ja ensi vuonna. Kotitalouksien tuloissa lama näkyy lievempänä kuin yrityssektorissa; säästämisasteen nousu merkitsee kuitenkin yksityisen kulutuksen selvää supistumista tänä

Kansantalouden osasto

6.9.1991

VAIHTOEHTO a
KYSYNNÄN JA TARJONNAN TASE, MÄÄRÄN MUUTOKSIA

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
VIENTI	1.6	1.8	-10.0	3.0	7.1	6.6	6.3
JULKINEN KYSYNTÄ	2.0	5.5	1.2	-0.3	0.0	0.4	0.9
YKSITYISET KIIINTEÄT INVESTOINNIT	16.3	-7.1	-18.4	-11.8	3.0	6.1	5.6
TEOLLISUUDEN INVESTOINNIT	34.4	-5.9	-19.7	-11.9	4.3	8.0	8.0
YKSITYINEN KULUTUS	4.2	0.5	-4.4	-0.5	0.5	2.3	2.9
KOTIMAINEN KOKONAISKYSYNTÄ	7.4	-0.4	-7.1	-2.8	0.7	2.9	3.5
TUONTI	8.8	-1.0	-14.5	-4.5	1.8	3.4	3.8
BKT	5.4	0.4	-5.5	-0.7	2.1	3.8	4.3
TEOLLISUUSTUOTANTO	3.8	-1.0	-8.8	2.0	4.6	6.1	6.6
TYÖLLISTEN MÄÄRÄ	0.5	-1.2	-4.3	-2.3	-0.5	0.0	0.8
TYÖTTÖMYYSASTE, %	3.5	3.5	7.1	9.0	9.4	9.1	9.0

VAIHTOTASE, RAHOITUSTASAPAINO JA ULKOMAINEN NETTOVELKA, % BKT:STA

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
TAVAROIDEN JA PALVELUSTEN TASE	-1.9	-1.4	-0.3	0.9	1.6	2.0	2.4
TT.TULOT JA TULONSIIRROT, NETTO	-3.1	-3.7	-4.2	-4.6	-4.7	-4.7	-4.6
VAIHTOTASE	-5.0	-5.1	-4.6	-3.7	-3.1	-2.7	-2.3
RAHOITUSJÄÄMÄT:							
YKSITYINEN SEKTORI	-8.6	-6.9	-3.5	0.4	0.4	0.8	0.6
JULKINEN SEKTORI	3.6	2.0	-1.1	-4.1	-3.5	-3.5	-2.9
ULKOMAINEN NETTOVELKA	21.5	24.3	29.3	32.5	34.1	34.6	34.5

KUSTANNUKSET JA HINNAT, %-MUUTOKSIA

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
ANSIOTASO	8.9	9.0	6.5	2.8	2.9	4.2	5.0
HINTAKILPAILUKYKY (SUHT. YKSIKÖTYÖKUSTANNUKSET)	-5.1	-3.7	-0.5	6.9	2.8	3.0	1.6
TUONTIHINNAT	5.4	1.3	0.9	3.3	4.5	4.5	4.4
VIENTIHINNAT	5.7	0.3	0.0	1.8	2.3	3.1	3.4
KULUTTAJAHINTAINDEKSI	6.6	6.1	4.0	2.5	2.7	2.7	3.1

KUSTANNUKSET JA HINNAT, %-MUUTOKSIA
KOROT JA TUOVEROASTE, %

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
3 KK:N KORIKORKO (4 VALUUTAN KESÄKUULTA 1991 LÄHTIEN ECU-KORIKORKO) (DEM, GBP, USD, CHF)	9.9	10.5	9.7	9.0	8.1	8.0	8.0
3 KK:N KOTIMAINEN MARKKINAKORKO, NIMELLINEN	12.5	14.0	12.1	10.0	9.1	9.0	9.0
3 KK:N KOTIMAINEN MARKKINAKORKO, REAALINEN	5.9	7.9	8.1	7.5	6.3	6.3	5.9

Kansantalouden osasto

6.9.1991

vuonna ja sen pysymistä likimain ennallaan ensi vuonna. Kaksien veronpalautusten ajoittuminen ensi vuoteen pitää finanssipolitiikan vielä lievästi ekspansiivisena, kasvuvaikutus on kuitenkin selvästi pienempi kuin kuluvana vuonna.

Kotimainen kysyntä kääntyy kasvuun vuonna 1993 eli vuoden verran myöhemmin kuin vienti. Kansantalouden kasvu pysyy kuitenkin vientivetoisena, sillä kireä finanssipolitiikka ja korkeat reaalikorot hillitsevät investointien ja kulutuksen kasvua.

Korkoero pysyy pienenä, valtion velkaantuminen ei syrjäytä yksityistä lainanottoa

Ulkomaisen korkotason lasku ja uskottava valuuttakurssipolitiikka alentavat kotimaisia markkinakorkoja. Markkinakorot pysyvät silti reaalisesti korkeina vuoteen 1992 saakka ja alentuvat sen jälkeen asteittain noin 5 prosenttiin. Kun pankit pyrkivät paikkaamaan heikkenevää kannattavuuttaan korkomarginaaleja kasvattamalla, uusien luottojen korkojen lasku jää alle puoleen markkinakorkojen alentumisesta. Uusien luottojen reaalikorko nousee sekä tänä että ensi vuonna ja laskee vasta ennusteperiodin lopulla noin 8 prosenttiin. Pankkien luottokorkojen alentuminen saattaa kuitenkin olla selvästi ennustettua suurempi, mikäli kilpailu luottomarkkinoilla nykyisestään voimistuu.

Valtion budjettialijäämän jyrkkä kasvu lisää julkisen sektorin rahoitustarvetta tuntuvasti vuosina 1991 - 92. Valtion alijäämä säilyy mm. velanhoitomenojen nopean kasvun seurauksena suurena vielä senkin jälkeen. Alijäämä rahoitetaan suurelta osin ulkomaisella velalla, mikä lisää ulkomaisen velan osuutta valtion velkakannasta. Osa alijäämästä rahoitetaan kotimaisilla obligaatiolainoilla, jotka kuitenkin kanavoituvat osaksi ulkomaille. Näin ollen valtion kotimaisen lainanoton ei odoteta olennaisesti kiristävän kotimaisia rahoitusmarkkinoita.

Kansantalouden osasto

6.9.1991

Yrityssektorin velkaantuminen hidastuu lähivuosina. Korkeasta kotimaisesta korkotasosta johtuen myös yritykset ottavat merkittävän osan rahoituksestaan ulkomailta.

Kotitaluoksien rahoitusaliijäämä pienenee tuntuvasti kuluvana vuonna ja muuttuu ylijäämäksi ensi vuonna, mutta korkomenot suhteessa tuloihin kasvavat edelleen selvästi.

Vaihtoehtolaskelma b

Palkkojen alentaminen 5 prosentilla vuonna 1992

Teknisesti laskelma on toteutettu siten, että lomarahasta luovutaan vuodesta 1992 lähtien, minkä on arvioitu pienentävän nimellistä keskipalkkaa 5 prosentilla. Koska palkkakustannusten alentaminen johtaa inflaatio-odotusten vaimentumiseen, toimenpiteen ei arvioida synnyttävän kompensoivia palkkavaatimuksia myöhemmin, vaan avoimen sektorin hintakilpailukyky paranee seuraavinakin vuosina.

Teollisuuden yksikkötyöustannukset alenevat 8 prosenttia vuonna 1992 ja edelleen prosentin verran vuonna 1993, kun ne palkkojen 0-korotusten vaihtoehdossa alenevat 2.5 prosenttia vuonna 1992 ja pysyvät likimain ennallaan seuraavana vuonna. Kun Suomen kilpailijamaissa yksikkötyökustannusten on arvioitu kohoavan keskimäärin 3 prosenttia vuodessa suhteelliset yksikkötyökustannukset alenevat 11 prosenttia vuonna 1992 ja 4 prosenttia vuonna 1993, minkä jälkeen hintakilpailukyky paranee vuonna 1994 ja 1995 vielä yhteensä noin 5 prosenttia.

Vienti kasvaa vuosina 1992 - 95 keskimäärin lähes 8 prosenttia vuodessa. Vuonna 1995 viennin määrä on noin 8 prosenttia suurempi kuin a-vaihtoehdossa. Vaihtotaseen alijäämä supistuu vuoteen 1995 mennessä 1.6 prosenttiin BKT:sta ja ulkomainen velkaantuminen (velka/BKT) kääntyy tarkastelujaksolla laskuun. Viennin kasvu ja avoimen sektorin markkinaosuuksien kasvu myös kotimaassa vilkastuttavat

Kansantalouden osasto

6.9.1991

VAIHTOEHTO b
KYSYNNÄN JA TARJONNAN TASE, MÄÄRÄN MUUTOKSIA

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
VIENTI	1.6	1.8	-10.0	5.3	9.9	8.3	7.6
JULKINEN KYSYNTÄ	2.0	5.5	1.2	0.9	0.1	0.5	1.0
YKSITYISET KIIINTEÄT INVESTOINNIT	16.3	-7.1	-18.4	-11.3	4.2	7.3	6.7
TEOLLISUUDEN INVESTOINNIT	34.4	-5.9	-19.7	-10.2	7.6	10.3	9.3
YKSITYINEN KULUTUS	4.2	0.5	-4.4	-0.6	1.2	3.2	3.8
KOTIMAINEN KOKONAISKYSYNTÄ	7.4	-0.4	-7.1	-2.6	1.5	3.9	4.5
TUONTI	8.8	-1.0	-14.5	-4.4	2.6	4.4	4.7
BKT	5.4	0.4	-5.5	-0.1	3.5	5.0	5.4
TEOLLISUUSTUOTANTO	3.8	-1.0	-8.8	3.1	7.0	8.3	8.2
TYÖLLISTEN MÄÄRÄ	0.5	-1.2	-4.3	-2.1	0.1	0.8	1.8
TYÖTTÖMYYSASTE, %	3.5	3.5	7.1	9.0	9.1	8.5	8.1

VAIHTOTASE, RAHOITUSTASAPAINO JA ULKOMAINEN NETTOVELKA, % BKT:STA

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
TAVAROIDEN JA PALVELUSTEN TASE	-1.9	-1.4	-0.3	1.1	2.0	2.6	3.0
TT.TULOT JA TULONSIIRROT, NETTO	-3.1	-3.7	-4.2	-4.7	-4.8	-4.8	-4.7
VAIHTOTASE	-5.0	-5.1	-4.6	-3.6	-2.8	-2.2	-1.6
RAHOITUSJÄÄMÄT:							
YKSITYINEN SEKTORI	-8.6	-6.9	-3.5	1.3	1.1	1.3	1.0
JULKINEN SEKTORI	3.6	2.0	-1.1	-4.8	-3.9	-3.4	-2.6
ULKOMAINEN NETTOVELKA	21.5	24.3	29.3	32.9	34.3	34.1	33.1

KUSTANNUKSET JA HINNAT, %-MUUTOKSIA

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
ANSIOTASO	8.9	9.0	6.5	2.7	2.2	4.0	4.8
HINTAKILPAILUKYKY (SUHT. YKSIKÖTYÖKUSTANNUKSET)	-5.1	-3.7	-0.5	13.3	3.8	3.2	1.4
TUONTIHINNAT	5.4	1.3	0.9	3.2	4.4	4.5	4.4
VIENTIHINNAT	5.7	0.3	0.0	0.4	1.2	2.8	3.3
KULUTTAJAHINTAINDEKSI	6.6	6.1	4.0	0.8	1.3	2.4	3.0

KUSTANNUKSET JA HINNAT, %-MUUTOKSIA
KOROT JA TUOVEROASTE, %

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
3 KK:N KORIKORKO (4 VALUUTAN KESÄKUULTA 1991 LÄHTIEN ECU-KORIKORKO) (DEM, GBP, USD, CHF)	9.9	10.5	9.7	9.0	8.1	8.0	8.0
3 KK:N KOTIMAINEN MARKKINAKORKO, NIMELLINEN	12.5	14.0	12.1	10.0	9.1	9.0	9.0
3 KK:N KOTIMAINEN MARKKINAKORKO, REAALINEN	5.9	7.9	8.1	9.2	7.7	6.6	6.0

Kansantalouden osasto

6.9.1991

varsinkin teollisuuden investointeja, joiden määrä on 1990-luvun puolivälissä 8 prosenttia suurempi kuin a-vaihtoehdossa. Kotitalouksien tulot supistuvat vuonna 1992 jonkin verran, mutta myöhempinä vuosina ne kasvavat selvästi enemmän kuin a-vaihtoehdossa, sillä tuotannon nopeampi kasvu, parempi työllisyys ja matalampi inflaatio tukevat kotitalouksien reaalityulojen kasvua.

Laskelman merkittävin tulos on kuitenkin se, että työllisyys paranee ja työttömyysaste kääntyy laskuun vuonna 1993.

Valtion nettorahoitustarve on veropohjan pienenemisen vuoksi aluksi hieman suurempi kuin perusvaihtoehdossa, mutta keskipitkällä aikavälillä palkkojen alennusvaihtoehto on myös valtiontalouden kannalta edullisempi.

Laskelma on tehty samalla nimelliskorkouralla kuin a-vaihtoehto. On kuitenkin mahdollista, että talouden nopeampi tasapainottuminen johtaisi alempiin kotimaisiin korkoihin, jolloin tuotannon kasvu olisi hieman nopeampi. Palkkojen alentumisvaihtoehtoon liittyvä talouskehitys on etenkin kasvun ja hintatasapainon mutta myös suhteellisen ulkomaisen velkaantumisen osalta siinä määrin suotuisa, että korkoero saattaa kääntyä Suomen eduksi ja markkinakorot painua ulkomaisten korkojen alapuolelle.

Kansantalouden osasto

6.9.1991

VAIHTOEHTOISLASKELMA (vaihtoehto b)
Keskipalkat alenevat 5 prosenttia vuonna 1992.

Kumulatiiviset poikkeamat perusratkaisusta (vaihtoehdosta a)

	1992	1993	1994	1995
BKT, %	0.7	2.0	3.3	4.4
Teollisuustuotanto, %	1.1	3.4	5.5	7.1
Tuonti, %	0.1	0.9	1.8	2.7
Vienti, %	2.2	4.9	6.5	7.8
Yksityinen kulutus, %	-0.1	0.7	1.5	2.4
Julkinen kulutus, %	1.4	1.5	1.6	1.7
Kiinteät yksityiset investoinnit, %	0.5	1.8	2.9	4.0
- teollisuus, %	1.9	5.1	7.3	8.6
Kulutushinnat, %	-1.7	-3.1	-3.4	-3.4
Keskipalkka, %	-5.0	-5.7	-6.0	-6.4
Yksikkötyökustannukset, %	-5.3	-6.3	-6.7	-6.9
- teollisuudessa, %	-5.8	-7.1	-7.3	-7.1
Kotitalouksien reaalin				
- käytettävissä oleva tulo, %	-0.8	0.6	1.8	2.8
- palkkasumma, %	-2.9	-1.2	-0.1	0.9
Työllisten määrä, tuhatta henk.	2.3	16.0	34.2	55.7
Työttömyysaste, %-yks.	0.0	-0.3	-0.6	-1.0
Valtion (ml. Kela) nettorahoitustarve, mrd. mk	3.2	1.8	0.1	-0.7
Vaihtotase, mrd. mk	0.9	2.1	3.0	3.9
Rahoitusjäämä, % BKT:sta (%-yks.)				
- yritykset ja rah.laitokset	1.3	0.8	0.4	0.3
- kotitaloudet	-0.4	-0.1	0.1	0.1
- julkinen sektori	-0.8	-0.4	0.0	0.2
Korko (3 kk helibor), %-yks.				
- nimellinen	0.0	0.0	0.0	0.0
- reaalin	1.7	1.4	0.3	0.1